

1. PERUSTIEDOT KOHTEESTA	
1.1. Maisema-alueen nimi	Hiirijärven kylä ja kulttuurimaisema
1.2. Maisema-alueen uusi nimi	Hiirijärven kulttuurimaisema
1.3. Kunta	Harjavalta
1.4. Pinta-ala	443 ha
1.5. Aikaisemmat inventoinnit [tekijä, vuosi, arvo]	RKY1993: Hiirijärven kylä ja kulttuurimaisema Lauri Putkonen, 2005, Satakunnan arvokkaat kulttuurimaisemat: Hiirijärven kylä ja kulttuurimaisema
1.6. Päivitysinventoijan nimi	Jenny Alatalo
1.7. Päivitysinventoinnin pvm	3.10.2012 ja 31.5.2013
1.8. Arkistointipaikka	
2. MAISEMAMAAKUNTA JA -SEUTU	
2.1. Maisemamaakunta ja -seutu [Mietintö 66/1992]	Lounaismaa / Ala-Satakunnan viljelyseutu
2.2. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys]	
2.3. Kuvailuteksti [Lyhyt kuvaus maisemamaakunnan ja -seudun tyypillisistä piirteistä]	Lounaismaan maiseman peruselementit vaihtelevat rikkonaisesta saaristosta ja kumpuilevista, osittain paljastuneista kallioalueista laajoihin tasaisiin, viljaviin savikkoalueisiin, joilla lukuisat joet kiemurtelevat. Ala-Satakunnan viljelyseutu on perusluonteeltaan vaurasta viljelyaluetta, mutta Lounaiseen viljelyseutuun verrattuna siellä on runsaasti karuja, metsäisiä ja soisia syrjäseutuja. Seudun karuja maisemapiirteitä edustavat suot ja metsät keskittyvät Pyhäjärven lounaispuolella olevalle karulle rapakivigraniittialueelle ja viljelymaisemat sijaitsevat yleensä viljavilla savikkoalueilla Kokemäenjokilaaksossa.
3. LUONNON OMINAISPIIRTEET	
3.1. Maa- ja kallioperä	Maaperältään Hiirijärvi on suurimmaksi osaksi savea. Alueen reunoilla on jonkun verran myös moreenia. Hiirijärvi sijoittuu kallioperältään kohtaan, jossa alue jakaantuu puoliksi koillis-lounaissuunnassa siten, että eteläinen puoli on oliviinidiapaasia ja pohjoispuolinen osa hiekkakiveä.
3.2. Vesistöt ja ranta-alueet	Alueella ei ole vesistöjä, eikä alue liity mihinkään vesistöön tai ranta-alueeseen. Alueen pohjoisreunalla on pieni pohjavesialue.
3.3. Luonnonhistorian erityispiirteet	Hiirijärvi on ollut järvi, joka on kuivatettu 1950-luvulla.
3.4. Kasvillisuustyypit	Alue kuuluu eteläboreaaliseen kasvillisuusvyöhykkeeseen. Pellon reunoilla kasvaa lehtipuita ja niiden takana kuusta. Kuivemmillä kankareilla ja saarekkeilla mäntyä.
3.5. Arvokkaat luontokohteet	Huhdankulman puolella on yksityisen maalla sijaitseva luonnonsuojelualue.
3.6. Eläimistö ja kasvilajisto	
3.7. Ilmasto	Alueen keskilämpötila on 4-5°C astetta ja vuoden sademäärän keskiarvo on 550-600 mm vuodessa.
3.8. Maisemarakenne	Maisema-alueen länsiosassa on yhtenäinen selänne. Muut maiseman reunoilla olevat metsäiset saarekkeet luovat pienipiirteisen maisemarakenteen. Selänneiden välillä on kapeita solia, joiden läpi yleensä virtaa oja. Alueen keskellä on neljä saareketta peräkkäin luode-kaakkoisuuntaisesti.
4. KULTTUURISET OMINAISPIIRTEET	
4.1. Arkeologinen kulttuuriperintö	Hiirijärven kylän alueen sisällä on kaksi muinaisjäännettä. Ensimmäinen on pronssikautinen röykkiö ja toinen on ajoittamaton kivirakenteinen röykkiö. Maisema-alueen ulkopuolen pohjoispuolella on useita pronssikautisiksi ajoitettuja kohteita ja alueita.
4.2. Maiseman kulttuurihistoria	Hiirijärven alueella on ollut kauan asutusta, mistä on todisteena muinaisjäännekset. 1560-luvun veroluettelossa Hiirijärvellä oli veroa maksaneita taloja kaksi. Vuoden 1688 tiluskarttaan on merkitty kaksi taloa Hiirijärven pohjoispuolelle. Peltoalueet on merkitty talojen ympärille ja niittyjen taakse, mm. järven ranta-alueelle. 1770-luvulla alueen pellot sijaitsivat nykyisen Kotamäen rinteillä sekä Kotamäen ja Pörönmäen välisellä alueella. 1800-luvun puolivälissä peltoala oli laajentunut kaakon ja lounaan suuntiin. 1900-luvun alussa peltoalueet ovat lähes nykyisen laajuiset. Hiirijärven järvi oli vielä tällöin olemassa, mutta se kuivatettiin 1950-luvulla. Nykyisin entisen järven paikalla kasvaa kosteahkoa metsää.
4.3. Maiseman kannalta merkittävät elinkeinot	Pitkään jatkunut maanviljely.
4.4. Rakennettu ympäristö	Varsin hyvin säilynyt kylämiljö, jonka ympärillä on vaihtelevia viljelyaukeita.
4.4.1. Alueelle tyypillinen ja perinteinen asutustyyppi	Asutus on sijoittunut peltoja ympäröivien mäkien rinteille, sekä alueen keskellä, hieman muuta maastoa korkeammalla kulkevan tien varteen.
4.4.2. Nykyisen asutuksen suhde muinaisjäänneiden sijaintiin	Muinaisjäännekset sijaitsevat asutuksen / pihojen tiiviissä läheisyydessä. Vuoden 1688 tiluskartan mukaan asutus on ollut Kotamäen muinaisjäänneiden läheisyydessä.
4.4.3. Rakennetun ympäristön inventoinnit	RKY1993: Hiirijärven kylä ja kulttuurimaisema Satakunnan arvokkaat kulttuurimaisemat: Hiirijärven kylä ja kulttuurimaisema
4.4.4. Muita maiseman kannalta merkittäviä rakennuksia ja rakenteita	Alueen tilojen päärakennuksista huomattavimpia ovat Ala-Kleemola, Eskola ja Mikola, jotka on rakennettu 1800-luvulla, mutta muutettu ulkoasultaan tämän vuosisadan puolella. Kylässä on joukko vanhoja aittoja.
4.5. Perinnemaisemat	Hiirijärven katajaniitty (P-)

4.6. Identiteettitekijät, symbolitekijät	Hiirijärven paikannimistössä elää voimakas Lalliin liittyvä perinne. Kotamäellä on Lallinmajan sammas, jo 1400-luvulla tunnettu luonnon muovaama rajakivi. Sammalmäellä on Lallin itkukivi, jonka sanotaan olevan aina märkänä Lallin kyynelistä. Myös nyttemmin kuivattuun Hiirijärveen liittyy kertomus siitä, kuinka hiiret ajoivat Lallin järveen tämän surmattua Henrik-piispan.
4.7. Matkailu- ja virkistyskäyttö	
4.8. Kuvailu, kulttuuripiirteet	Hiirijärven kylämiljöö on varsin hyvin säilynyt. Alueella on useampia tiloja, jotka ovat 1800-luvulta vaikka päärakennusten ulkoasu onkin muutettu 1900-luvun puolella. Kylässä on säilynyt joukko vanhoja aittoja. Kyläkeskuksesta syrjempänä sijaitsee Uusi-Kraapon 1800- 1900-lukujen vaihteessa rakennettu rakennusryhmä. Alueen paikannimistössä elää voimakas Lalliin liittyvä perinne. Hiirijärvi on poikkeuksellisen perinnetaustan omaava talonpoikainen kylä.
5. MAISEMAKUVA	Laaksomaisen maiseman keskellä on puustoisia asuttuja saarekkeita. Maisema on pienipiirteistä ja vaihtelevaa. Loivasti aaltoilevat pellot ovat viljelyssä ja hoidettuja. Tien varteen keskittynyt asutus on paikoin tiivistä ja tilan talousrakennukset ovat paikoin tien kummalakin puolella. Maisemassa huomio kiinnittyy horisontissa näkyvään nosturiin.
6. RAJAUS	Maisema-alueen länsireunan rajana on yhtenäinen selänne. Maisema-alueen muilla reunoilla raja seuraa maisemassa olevien metsäisten alueiden ja rikkonaisten selänneiden luomaa polveilevaa maisematilaa. Suhteessa Museoviraston vuoden 1993 inventoinnin valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön (RKY1993) maisema-alueen rajausta on laajennettu koilliseen ja lounaaseen.
7. KUVAILUTEKSTI	<p>Maisemakuva:</p> <p>Maisema-alueen länsireunalla on yhtenäinen metsäinen selänne. Muutoin maisema-alueen reunat muodostuvat lomittain ja peräkkäin olevista kumpareista. Metsäiset saarekkeet luovat vaihtelevan ja pienipiirteisen maisemarakenteen alueelle. Kumpareiden välillä on kapeikkoja ja solia, minkä kautta pellot jatkuvat luoden erilaisia maisematiloja. Maisema-alueen keskellä on neljän peräkkäisen saarekkeen muodostama luode-kaakkoisuuntainen jono, mikä jakaa maisema-alueen reunan ja peltojen vaihettumisvyöhykkeellä kasvaa lehtipuita ja kuusta, asutuilla saarekkeilla kasvaa myös paikoin mäntyä. Maisema on pienipiirteistä ja vaihtelevaa. Loivasti aaltoilevat pellot ovat viljeltyjä ja hyvin hoidettuja. Tien varteen keskittynyt asutus on paikoin tiivistä ja tilan talousrakennukset sijaitsevat usein tien kummallakin puolella. Kaunis ja paikoin tiivis kylänraitti kulkee metsäiseltä mäeltä toiselle ja väleistä avautuvat pienipiirteiset peltoalueet.</p> <p>Luonnonpiirteet:</p> <p>Hiirijärven maaperä on suurimmaksi osaksi savea ja alueen reunoilla on myös moreenia. Hiirijärvi sijoittuu kohtaan, jossa kallioperä jakaantuu kahtia koillis-lounaisuunnassa. Eteläinen puoli on oliviinidiabaasia ja pohjoispuolinen osa hiekkakiveä. Pellon reunoilla kasvaa lehtipuita ja niiden takana kuusta. Kuivemmillä kankareilla ja saarekkeilla kasvaa mäntyä.</p> <p>Kulttuuripiirteet:</p> <p>Hiirijärven alueella on ollut kauan asutusta, mistä on todisteena muinaisjäänneksiä. Alue kuuluu pronssikautisen asutuksen ketjuun, joka alkaa Paneliasta ja jatkuu aina Nakkilaan asti. 1560-luvun veroluettelon mukaan Hiirijärvellä oli kaksi veroa maksanutta taloa. Vuoden 1688 tiluskarttaan on myös merkitty kaksi taloa Hiirijärven pohjoispuolelle. Peltoalueet on merkitty talojen ympärille ja niityt niiden taakse, muun muassa järven ranta-alueelle. 1770-luvulla alueen pellot sijaitsivat nykyisen Kotamäen rinteillä sekä Kotamäen ja Pörönmäen välisellä alueella. 1800-luvun puolivälissä peltoala oli laajentunut kaakkoon ja lounaaseen. 1900-luvun alussa peltoalueet olivat lähes nykyisen laajuiset. Hiirijärven järvi oli vielä tällöin olemassa, mutta se kuivatettiin 1950-luvulla. Nykyisen entisen järven paikalla kasvaa kosteahkoa metsää.</p> <p>Hiirijärven kylämiljöö on varsin hyvin säilynyt. Kylän alueelta on löytynyt merkkejä pronssikautisesta asutuksesta. Alueella on useita tiloja, jotka ovat 1800-luvulta vaikka päärakennusten ulkoasu onkin uudistettu 1900-luvun puolella. Kylässä on säilynyt joukko vanhoja aittoja. Kyläkeskuksesta syrjempänä sijaitsee Uusi-Kraapon 1800-1900-lukujen vaihteessa rakennettu rakennusryhmä. Alueen paikannimistössä elää voimakas Lalliin liittyvä perinne. Hiirijärvi on poikkeuksellisen perinnetaustan omaava talonpoikainen kylä.</p>
8. ARVIOINTI	
8.1. Arvoluokka	Maakunnallisesti arvokas
8.2. Arviointiteksti	Hiirijärven kulttuurimaisema on eheä kokonaisuus, joka edustaa Ala-Satakunnan viljelyseutua. Loivasti aaltoilevat pellot ja nauhamaisesti tiestön varteen paikoin erittäin tiiviisti keskittynyt asutus muodostavat hyvin hoidetun kokonaisuuden. Alueella on pitkä asutushistoria. Alue on Satakunnan maisema-alueista pienin ja se sijoittuu kahden laajemman maisema-aluekokonaisuuden väliin.
9. LIITTEET	
9.1. Karttaliitteet	
9.2. Valokuvat	7222, Näkymä kaakkoon.
	7229, Näkymä luoteeseen.
	7116, Näkymä Hiirijärventieltä pohjoiseen.

	7120, Näkymä Hiirijärventieltä koilliseen.
	7135, Näkymä kaakkoon Hiirijärven kylässä.
	7171, Näkymä luoteeseen.
	7190, Näkymä pohjoiseen Hiirijärven koulutieltä.
	7220, Näkymä luoteeseen.